

**ТЕОРЕТИЧНИ И ПРИЛОЖНИ АСПЕКТИ НА
ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО МЕЖДУ ПОЛИЦЕЙСКИТЕ
ОРГАНИ НА СЪСЕДНИ ДЪРЖАВИ ПРИ
ТРАНСГРАНИЧНО ПРЕСЛЕДВАНЕ**

гл. ас. Павел Николов

Въведение

В статията се разглеждат правната база, предпоставките и практическите механизми за провеждане на операции за трансгранично преследване в рамките на двустранното полицейско сътрудничество между европейските държави с обща граница.

В съвременна Европа проблемът, свързан с международното сътрудничество между различни държавни органи и институции, е особено актуален. Той поставя въпроса за координацията и взаимодействието между правоохранителните структури, което да повиши ефективността на противодействието на трансграничната престъпност и подобри защитата на правата на европейските граждани.

Полицейското сътрудничеството в сферата на вътрешните работи е ключово за развитието на отношенията между всички европейски държави. Интеграцията в областта на вътрешните работи е едно от предизвикателствата на общата европейската интеграция и важен фактор за осигуряване и гарантиране сигурността на европейски държави и правата на техните граждани. Необходимостта от все по-цялостна и ефективна защита на правата на европейските граждани води до развитие и усъвършенстване на полицейското сътрудничество между държавите в рамките на ЕС и Шенген.

Водени от желанието да си сътрудничат за постигане на общи интереси в областта на сигурността, стремейки се към по-ефективно противодействие на трансграничните заплахи и организираната престъпност държави от Югоизточна Европа, част от които са извън Европейския съюз, предприемат инициативи насочени към активизиране и усъвършенстване на полицейското взаимодействие в рамките на региона.

В съвременната действителност все по-често се оказва недостатъчен ресурсът, с който разполагат националните правоохранителни органи, за да дадат адекватен отговор на новите заплахи за обществения ред и сигурност, което налага усъвършенстване на полицейското сътрудничество между държавите чрез прилагането на ефективни механизми за съвместни действия срещу различните форми на трансгранична престъпност.

С развитието на международното полицейско сътрудничество се въвеждат нови начини на взаимодействие, които предоставят по-добри

възможности на националните компетентни органи за осигуряване на общностната и регионална сигурност, опазване на обществения ред в пограничните зони и противодействие на престъпления с международен елемент.

През последните години редица европейски държави предприеха нужните международноправни стъпки и национални процедури с цел създаване на нормативна основа за практическото прилагане на нови за тях форми на полицейско сътрудничество. Това са държави, които се присъединиха към Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген (КПСШ)¹ и/или Конвенцията за полицейско сътрудничество в Югоизточна Европа (КПСЮЕ)², които международни договори съдържат основните изисквания и процедури относно приложението на съвременните форми на международно полицейско сътрудничество.

Глава първа от дял III „Полиция и сигурност“ на КПСШ е посветена на полицейското сътрудничество между страните членки, като една от мерките предназначени да компенсират дефицита на сигурност в шенгенската зона след премахване на граничния контрол по вътрешните граници.

Като международен нормативен акт с регионално значение КПСЮЕ е изцяло посветен на механизмите на взаимодействие на полицейско ниво и е инициран в отговор на наднационално развитие на престъпността и заплахите за сигурността и обществения ред.

1. Характеристика на трансграничното преследване като форма на международно полицейско сътрудничество

Съвременните форми на европейско полицейско сътрудничество са част от мерките, предназначени да компенсират дефицита на сигурност в съвременна Европа, предизвикан от правото на свободно придвижване в пределите на ЕС, отпадането на граничния контрол по вътрешните граници на страните в шенгенското пространство, нарастването на активността на терористични формирования, засилените миграционни потоци към европейските държави, разрастването на сферите на

¹ Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген е подписана на 19 юни 1990 г. от Белгия, Федерална Република Германия, Франция, Люксембург и Нидерландия. Тя е базирана на първоначалният шенгенски договор между същите държави – Шенгенското споразумение от 14 юни 1985 г. за премахване на граничния контрол на вътрешните граници и за единна визова система. шенгенската зона днес включва 26 европейски държави. България, Румъния и Кипър са присъединени към Конвенцията, но не са изпълнили процедурите за пълноправно членство в шенгенското пространство.

² Конвенцията за полицейско сътрудничество в Югоизточна Европа е подписана във Виена на 5 май 2006 г. от Албания, Босна и Херцеговина, Македония, Молдова, Румъния, Сърбия и Черна гора. Депозитар на Конвенцията е Албания. Конвенцията е в сила от 11 юли 2008 г., след приключването на съответните вътрешноправни процедури в отделните държави. По-късно към нея се присъединяват: България (01.03.2009 г.), Австрия (10.10.2011 г.), Унгария (11.12.2012 г.) и Словения (20.05.2013 г.).

проявление на организираната престъпност и усъвършенстването на методите на действие на трансграничните организирани престъпни групи.

Към формите на европейско сътрудничество между полицейски органи могат да бъдат причислени: обменът на информация за противодействие на престъпността и защита на сигурността, офицерите за връзка, съвместните контактни центрове, смесените патрули по държавната граница, съвместните патрули за опазване на обществения ред, трансграничното наблюдение, трансграничното преследване, международната контролирана доставка, съвместните екипи за разследване и др.

Според доц. д-р Руси Янев „формите на европейско полицейско сътрудничество в шенгенското пространство се диференцират в две основни групи. Критерий за диференциацията е обхватът на дейностите, мерките и мероприятията, които се включват в определена форма. Първата група обхваща общите (универсални) форми, а втората - специалните. Колкото по-широк е обхватът на конкретни дейности в определена форма, толкова повече тя се ориентира към общите форми на сътрудничество. А колкото по-специфични са определени дейности на сътрудничество, толкова дадена форма е по-близо до специалните“.³

Според цитираната по-горе класификация трансграничното преследване се причислява към специалните форми на сътрудничество, които са характерни за охранителната дейност на полицейските органи.

Същият автор определя трансграничното преследване като „дейност на правозащитните органи за презгранично или трансгранично преследване на лице, което е хванато на местопрестъплението и е извършило или е участвало в извършването на определени престъпления, без да са получили предварително разрешение за осъществяване на действия по преследване на територията на другата страна“⁴.

Според доц. д-р Симо Михов тази форма на сътрудничество по своята същност представлява „преследване на едно или повече лица, с цел тяхното задържане, по време на което се преминава граница между две съседни държави. Осъществява се от компетентни служители на държавата, на чиято територия преследването е започнало и продължава на територията на другата държава след преминаване на границата между тях от обекта на преследването“⁵.

Трансграничното преследване, известно още като *преследване по горещи следи (hot pursuit)*, е съвременен инструмент за оперативно

³ Янев, Р. Полицейското сътрудничество в шенгенското пространство - част от висшето специално образование в Академията на МВР на Република България., Бюлетин „Полиция“, бр. 31, с. 25, С., АМВР, 2013.

⁴Янев Р, С. Стоянов. Европейско полицейско сътрудничество при осъществяване на трансгранично наблюдение и трансгранично преследване., Бюлетин „Полиция”, бр.27, 259 с. С.,АМВР, 2012.

⁵ Михов С. Трансгранично преследване в Шенгенското пространство. , сп. PROFESSIONAL, бр. 5, 14 с., С., 2010.

взаимодействие между национални полицейски органи на съседни държави (държави с обща граница).

Преследването по горещи следи е приложимо и в дейността на митническите органи на страните-членки на ЕС. Правно основание за това е т. нар. Конвенция Неапол II⁶, която определя процедурите, по реда на които митническите администрации на отделните държави могат да действат съвместно и да си обменят данни, свързани с незаконен трафик. Този международен договор регламентира определени форми на митническо сътрудничество, при предотвратяване и разкриване на нарушения на националното митническо законодателство, както и разследване и наказване на нарушения на митническите разпоредби на общностно и национално ниво. В чл. 20 от Конвенцията озаглавен „Действащо преследване“ подробно се регламентира трансграничното преследване, осъществявано от служители на митническата администрация⁷. Това е едно допълнително правомощие, което се дава на тези органи, наред с типичните за тях действия в рамките на осъществявания от тях митнически контрол като: проверки на стоки; установяване наличието и истинността на митнически документи; проверки на превозни средства; проверки на багажи и стоки, пренасяни през държавната граница; извършване на административни разследвания и др.⁸

Преследването по горещи следи в рамките на полицейското сътрудничество се осъществява с *явни, открити действия*. С цел спазване на това изискване трябва да е осигурена възможност за лесна идентификация на участващите служители - по тяхната униформа, отличителна лента или маркировката на автомобилите им. Забранено е използването на цивилно облекло, в комбинация с използването на необозначени превозни средства.

Задължително условие за провеждане на трансгранично преследване на територията на съседна страна е да е налице вече започнало на държавната територия на преследващите полицейски органи *национално преследване по горещи следи*.

Преследването по горещи следи винаги се осъществява *в условия на спешност*, които не позволяват компетентните органи на съседната

⁶ Конвенция за взаимопомощ и сътрудничество между митническите администрации от 18 декември 1997 г., съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския Съюз.

⁷ За да се осъществи в рамките на митническото сътрудничество трансграничната операция „преследване по горещи следи“ участващите в нея държави трябва да са ратифицирали Конвенцията без Декларация за необвързване с разпоредбите на чл. 20 от нея, както и да има сключено двустранно споразумение за прилагане. В българския Закон за ратифициране на Конвенцията (приет от 40-то Народно събрание на 4 октомври 2006 г.) се съдържа Декларация за необвързване с прилагането на трансгранично преследване в сферата на митническото сътрудничество с участието на България.

⁸ Виж още по въпроса: Маринов, А. „Актуални проблеми на системата на митнически контрол в Република България“, сборник „Знанието - традиции, иновации, перспективи“, том III, изд. „ЕКС - ПРЕС“ ООД, Габрово, 2013 г., с. 107-112.

държава своевременно да поемат преследването непосредствено след преминаване на границата от обекта.

Трансгранично преследване по горещи среди в шенгенското пространство се осъществява само през сухопътна граница, а в рамките на сътрудничеството в Югоизточна Европа през сухопътна и синя граница.

Обект на преследване, при наличието на съответните условия, могат да бъдат следните *категории лица*:

- избягало от предварителен арест,
- отклонило се от излежаване на присъда „лишаване от свобода“,
- заварено на местопрестъплението като извършител или съучастник в извършването на определени видове престъпления⁹.

Целта на приложението на тази форма на оперативно взаимодействие е да се даде правото на *екстериториалност на някои полицейски действия* по време на трансграничното преследване на заподозрян. Трансграничното преследване е типична международна полицейска операция, която трябва да бъде реализирана на практика *без планиране или предварителна подготовка*. Причината за това е, че компетентните органи започват национално преследване непосредствено след извършване на престъплението, без да имат предварителна информация за това, нито за намерението на извършителя да пресече държавната граница при опита си да избяга и да се укрие. Още повече, че престъплението въобще може да не е предварително планирано от извършителя или решението му за бягство и укриване в съседна държава да е възникнало след извършване на деянието в резултат на намесата на полицейските органи или други фактори.

Имайки предвид особеностите на тази форма на международно полицейско сътрудничество, можем да дадем следното определение за нея: **Съвкупност от методи, чрез които компетентни национални полицейски органи продължават вече започнало на тяхна територия преследване на лице (лица) по горещи следи чрез преминаване на граница с друга държава, без предварително разрешение за това от нейна страна, когато са налице определени спешни обстоятелства и с цел лицето да бъде задържано.**

⁹ Според разпоредбите в КПСШ обект на трансгранично преследване може да бъде лице, извършител или съучастник в извършването на престъпления, които са основание за екстрадиция или лице, извършител или съучастник в извършването на следните престъпления: предумишлено убийство, убийство, изнасилване, палеж, фалшифициране на пари, квалифицирани кражба с взлом, грабеж и вещно укривателство, изнудване, отвлечане и вземане на заложници, трафик на хора, незаконен трафик на наркотични и психотропни вещества, нарушаване на законовите разпоредби в областта на оръжията и експлозивите, умишлено унищожаване чрез взривяване, незаконен превоз на токсични и опасни вещества, бягство от мястото на катастрофа с жертви и тежко ранени.

Според текстовете в КПСЮЕ престъпленията, които могат да предизвикат трансгранично преследване на извършителя, се определят в двустранните споразумения чрез ограничителен списък, като този списък може да бъде разширен до всички престъпления даващи основание за екстрадиция на извършителя.

2. Организация на полицейското сътрудничество при трансгранично преследване

2.1. Двустранното споразумение като предпоставка за преследване по горещи следи

За да се проведе операция по трансгранично преследване е необходимо между държавите с обща граница да има сключено двустранно споразумение за прилагане на преследване по горещи следи, базирано на КПСШ или КПСЮЕ.

Съобразявайки се с базовите разпоредби на КПСШ между държавите членки има сключени множество двустранни споразумения за полицейско сътрудничество базирани на изискванията за реализиране на отделните форми на сътрудничество визирани в глава първа „Полицейско сътрудничество“ от дял III „Полиция и сигурност“ на конвенцията.

Подобно на тях се подписват и двустранни споразумения за прилагане на инструментите на полицейско сътрудничество, регламентирани в КПСЮЕ между държавите, които са я ратифицирали, с цел създаване на необходимата правна основа за провеждане на операции по прилагането им.

В тези споразумения са залегнали изрични текстове, регламентиращи прилагането на трансгранично преследване между конкретните съседни държави, съобразени с особеностите в организацията на правоохранителните и правните им системи, на криминогенната обстановка в страните и в частност в пограничните зони, особеностите на релефа и комуникационните възможности в прилежащите територии и други фактори, като по този начин се доразвиват и адаптират основните правила за провеждане на трансграничната полицейска операция „hot pursuit“ посочени в конвенциите. В една операция по трансгранично преследване може да участват само служители от национални правоохранителни структури, упоменати в двустранното споразумение, което позволява органи на реда от едната договаряща страна да навлизат в територията на друга договаряща страна докато преследват заподозрян.

Двустранни споразумения, базирани на КПСШ, регламентиращи трансграничното наблюдение, по които България е страна, са:

а) Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Румъния за трансгранично полицейско сътрудничество по наказателно правни въпроси, подписано във Видин на 19 май 2009 г. Чл. 8 от това споразумение регламентира провеждането на трансгранично преследване на териториите на двете държави¹⁰.

¹⁰ Разпоредбите на този член влизат в сила след присъединяване на двете държави към Шенгенското пространство и премахване на контрола по общата им граница.

б) Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Република Гърция за трансгранично полицейско сътрудничество, подписано в София на 9 юни 2010 г. В Раздел III от него „Специални форми на полицейско сътрудничество“, в чл. 6 е регламентирано преследването по горещи следи¹¹.

Към настоящия момент България няма сключено двустранно споразумение със съседна държава членка, основано на КПСЮЕ, в което изрично да е регламентирано провеждането на трансгранично преследване¹². Това на практика означава, че няма правно основание за провеждането на такива операции с участието на български органи, които правомерно да преминат на чужда територия и да приложат там определени полицейски правомощия. За да бъдат създадени необходимите предпоставки за практическото приложение на тази форма на сътрудничество, би следвало да се предприемат необходимите съгласувателни инициативи за подписване на такива двустранни споразумения със съседните на България държави по Конвенцията.

Добра практика на ниво ЕС по отношение на тези двустранни споразумения е разширяването на стандартите, заложи в чл. 13 от Конвенцията, като например липса на ограничения във времето и пространството; разрешаване използването на оръжие и в извънредни случаи за оказване на помощ; разрешаване преследването по горещи следи и в случаи на неспазване на полицейско разпореждане за спиране, когато това би довело до заплаха за обществения ред; предоставяне на привилегии, свързани със специалния режим на движение на полицейските автомобили; регламентиране на статута на служителите, осъществяващи преследването, във връзка с подпомагането на разследването на чужда територия и др.

Правната регламентация на трансграничното преследване в двустранните споразумения е необходимо да се хармонизира със съответните разпоредби в националните законодателства на държавите, които са декларирали своята готовност за участие в международни полицейски операции от този вид. Това налага необходимостта от преглед на вътрешните правила, указания и подзаконови нормативни актове за съответствието им с Конвенцията и двустранните споразумения за целите на преследването по горещи следи. Например в австрийското законодателство има изричен текст, съгласно който при изпълнение на служебните си задължения на австрийска територия чуждестранни

¹¹Прилагането на чл.6 е възможно само след датата, определена от Съвета на Европейския съюз, за премахване на граничния контрол в рамките на негово решение относно пълното прилагане на шенгенското законодателство от Република България.

¹²Република България има сключени двустранни споразумения засягащи различни аспекти на полицейското сътрудничество с всички държави членки на КПСЮЕ. Те обаче не са базирани на тази конвенция, подписани са преди нейното влизане в сила за България и не съдържат разпоредби касаещи трансграничното преследване.

полицейски автомобили могат да ползват същите привилегии при движение на пътя като тези, които ползват австрийските полицейски автомобили.

Именно текстовете в националните правни актове трябва да определят конкретните полицейски правомощия, които националните компетентни органи могат да прилагат на чужда територия при осъществяване на преследване по горещи следи.

2.2. Действия на полицейските органи на съседни държави в условията на трансгранично преследване

Субекти, осъществяващи дейността по трансгранично преследване, са униформените служители, също оперативно-издирвателните и/или разследващи органи с полицейски функции от правозащитните органи на държавите участващи в операцията.

Участващите в национално преследване по горещи следи служители могат да навлязат в чужда територия само при следните хипотези :

- ако особената спешност на случая не позволява предварително уведомяване по установения ред на компетентните органи на съседната държава, с цел последните да могат да реагират своевременно и да поемат преследването;

- въпреки че са били предварително уведомени компетентните органи на съседната държава не са успели да се явят своевременно на място, за да продължат преследването.

Преследващите служители най-късно при пресичане на границата са длъжни да осъществят контакт с правоприлагащите органи на държавата, на чиято територия ще се извършва преследването по горещи следи. Уведомлението за навлизане на чуждата територия може да се осъществи по различни сигурни канали, предвид на договореностите между участващите страни. Такива могат да бъдат:

- телефонни, радио, телексни и други преки комуникационни линии в граничните райони;

- служители за свързка, които са оборудвани със съответната радиокомуникационна техника;

- общи връзки на полицейските и митническите служби, които действат в същите райони;

- стандартизирани съвместими комуникационни системи.

Контактът с местните компетентни органи е не само задължителен и безусловен, но и предопределящ по-нататъшните действия на преследващите служители. Дори и да са спазени всички необходими законови предпоставки и предварителни договорености между страните в двустранното споразумение, преследването трябва да бъде прекратено, ако държавата, на чиято територия то продължава, поиска това.

Друг добре действащ канал за първоначален обмен на информация между участващите държави при стартиране на операция по трансгранично преследване са съвместните контактни центрове (СКЦ)¹³. Тези центрове се изграждат по общите сухопътни граници на участващите държави за подобряване на информационния обмен и координацията между националните органи за охрана на сухопътната граница, полицията, митниците и службите за административен контрол на чужденците, с цел установяване на сигурност и обществен ред в граничните зони, по-ефективно противодействие на организираната престъпност свързана с нелегални престъпни миграционни мрежи, трафик на наркотици, противозаконно отнети моторни превозни средства и др.

В СКЦ служителите на съседните страни си сътрудничат в непосредствена близост в рамките на своята компетентност, като работят в общи помещения и комуникират директно помежду си. От тази позиция те имат възможност да подпомагат действията на преследващите органи основно в координацията на действията им чрез бърз обмен на информация между двете съседни държави. Проведените с българско участие двустранни учения за преследване по горещи следи със съседни държави¹⁴ показват преимуществата на този подход, въпреки че в някои европейски държави няма подобна практика. В Австрия например нито един от контактните центрове, в които тя участва, няма правомощия да осъществява координация в случай на преследване по горещи следи.

Във връзка с оптимизирането на информационния обмен, при операции по трансгранично преследване по горещи следи в рамките на шенгенското пространство се възприема като добър подход обменът на данни за директен контакт между оперативните дежурни части, на ниво регионални полицейски подразделения в съпределните територии и тяхната периодична актуализация¹⁵.

Проблемен пункт на етапа от операцията след пресичане на границата може да представлява загубата на радиовръзка или затруднената комуникацията между преследващите служители и техния център за контрол - оперативната дежурна част към териториалната полицейска структура, към която принадлежат. За такъв проблем съобщава г-н Томас Пепър, австрийски полицейски аташе в Словения и старши съветник в

¹³ България участва в три съвместни контактни центъра за полицейско и митническо сътрудничество със съседни държави на базата на сключени двустранни споразумения. С Румъния (подписано на 19 май 2009 г., в сила от 16 юли 2010 г.), с Македония (подписано на 20 март 2009 г., в сила от 14 октомври 2010 г.) и със Сърбия (подписано на 26 април 2010 г., в сила от 9 януари 2012 г.).

¹⁴ Във връзка с практическата подготовка за участие на български полицейски органи в бъдещи операции за преследване по горещи следи с навлизане на чужда територия са проведени двустранни учения с Румъния, Македония и Сърбия. Една от целите на ученията беше поставяне на основите на бъдещи двустранни споразумения за прилагане на трансграничната полицейска операция „hot pursuit“ в рамките на полицейското сътрудничество в Югоизточна Европа

¹⁵ Една от констатираните слабости по време на българо-македонското учение за преследване по горещи следи е липсата на директен контакт между ОДМВР-Кюстендил и СВР-Куманово и между РУП-Кюстендил и РПУ-Крива Паланка.

Секретариата на КПСЮЕ по време на проведеното българо-македонско учение за преследване по горещи следи.¹⁶ Във връзка с подготовката на България за прилагане на този инструмент за международно полицейско сътрудничество е осигурено използването на обща радиочестота от българските и румънските полицейски структури в пограничните райони, което е най-добрата практика на ниво ЕС и следва да се търсят възможности за нейното прилагане и с другите съседни на България държави членки. Позитивите от приложението на обща радиочестота при операции от такъв характер са отчетени в аналитичната част от българо-румънското учение за преследване по горещи следи¹⁷.

След преминаване на държавната граница, преследващите полицейски органи са длъжни да спазват законите на страната, на чиято територия действат. За гарантиране спазването на това изискване полицейските служители в пограничните райони с компетенции по трансгранично преследване трябва да са добре запознати с приложимото законодателство на другата държава, което налага периодичен двустранен обмен на информация и осведомяване на компетентните полицейски служители в териториалните полицейски подразделения в близост до държавната граница. Добра европейска практика в тази насока е изработването на брошури с основни данни за действия в ситуация на „hot pursuit” (fact sheet), които да бъдат на разположение на полицейските патрули в пограничните територии.

След пресичането на границата преследващите служители са длъжни да се подчиняват на инструкциите на местните компетентни органи. Могат да носят служебно оръжие, но неговото използване се забранява, освен в случаите на законна самоотбрана. Също така трябва във всеки един момент от операцията преследващите служители да бъдат в състояние да докажат, че действат в качеството си на официални власти. По време на преследването те нямат право да влизат в частни домове или на места без обществен достъп.

На този етап от операцията е особено важно да се запази контрол върху движението на преследваното лице до момента на включването в операцията на местните полицейски органи, което е желателно да се случи възможно най-бързо. Това се налага от евентуалните затруднен, поради: ограничената приложимост на полицейските правомощия на преследващите служители, конфликтни ситуации с местни граждани, проблеми от езиково естество, недобро познаване на географските особености на района на преследването и т. н. Друга причина, налагаща бързото включване в операцията на местните органи са възможните

¹⁶ Учението е организирано от Секретариата на КПСЮЕ и проведено от 12 до 16 ноември 2012 г. в гр. Кюстендил. От българска страна участваха служители на ГДНП, ГДГП, ДМОС, АМВР, ОД МВР Кюстендил и Благоевград, заместник-окръжен прокурор на Кюстендил.

¹⁷ Учението е организирано от Секретариата на КПСЮЕ и проведено от 10 до 12 април 2012 г. в гр. Русе.

ограничителни клаузи от териториален или темпорален характер, залегнали в двустранните споразумения, касаещи провеждането на такъв вид трансгранични полицейски операции. Осъществяването на трансгранично преследване може да бъде ограничено в рамките на определена територия, представляваща само част от суверенната територия на държавата, в която продължава преследването или пък неговото извършване може да бъде ограничено в рамките на определен период от време след прекосяване на границата. Ако териториално и/или времево ограничение не е посочено в споразумението, трансграничното преследване може да продължи на цялата територия на държавата, без ограничение в неговата продължителност.

След присъединяването към операцията на местните полицейски органи, същите поемат преследването на лицето, а органите на държавата инициатор на операцията се движат след тях в позиция, даваща възможност да окажат нужното съдействие при фактическото преустановяване движението на преследваното лице. Ако все пак се наложи това да бъде извършено от действащите на чужда територия полицейски служители, лицето може единствено да бъде претърсено, а личните му вещи да бъдат иззети. Преследващите на чужда територия служители нямат право да арестуват преследваното лице. Те могат да предприемат действия, насочени към спиране движението на лицето и евентуалното му неутрализиране чрез отнемане на притежавани оръжия и опасни предмети, след което местните компетентни служители, на чиято територия се извършва преследването, да установят самоличността на лицето и да извършат арест.

2.3. Процедури след завършване на операцията по трансгранично преследване

Лице, което е арестувано от местните компетентни органи вследствие на акция по трансгранично преследване, може независимо от своето гражданство да бъде задържано за разпит преди да бъде предадено на органите на държавата, на чиято територия е започнало преследването. Когато лицето не е гражданин на държавата, на чиято територия е било арестувано, то може да бъде задържано до шест часа, като не се броят часовете между полунощ и девет сутринта. В случай че поради някаква причина лицето не бъде предадено на компетентните органи от държавата, на чиято територия е започнало преследването, след изтичането на горния срок, то следва незабавно да бъде освободено, освен в случаите, когато местните компетентни органи са получили искане за временен арест с цел екстрадиция.

Условията и възможностите за задържане и предаване на лице - обект на трансгранично преследване, гражданин на държавата, на чиято територия е задържано, зависят от националното законодателство на тази

държава и международните споразумения в тази сфера, по които тя е страна.

След всяка операция на трансгранично преследване по горещи следи служителите, които извършват преследването, са длъжни да се явят пред местните компетентни органи на договарящата страна, на чиято територия се е осъществявало преследването, и да докладват за фактите и обстоятелствата по случая. По молба на местните органи те са длъжни да останат на разположение до достатъчно пълното изясняване на обстоятелствата по тяхната акция, дори и когато преследването не е довело до арест на преследваното лице.

Органите на държавата, чиито служители са започнали преследването, са длъжни да предоставят на местните компетентни органи помощ при следствените действия, последващи операцията, включително и при съдебни процедури.

Като специфична форма на полицейско сътрудничество, приложима предимно в съпределните територии между две съседни държави, трансграничното преследване дава нови възможности за осигуряване и гарантиране на обществения ред и сигурността в зоните около сухопътните и сини граници, особено когато те са без граничен контрол.

ЛИТЕРАТУРА

Правни актове

1. Конвенция за прилагане на споразумението от Шенген. Обнародвана в Официален вестник на ЕС № L 239 от 22 септември 2000 г., с. 19 - 62.
2. Конвенцията за полицейско сътрудничество в Югоизточна Европа. Обн., ДВ, бр. 18 от 10.03.2009 г.
3. Конвенцията за взаимопомощ и сътрудничество между митническите администрации от 18 декември 1997 г., съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския Съюз (Конвенцията Неапол II). Обнародвана в Официален вестник на ЕС №С 24 от 23 януари 1998 г. с. 1-24.
4. Конвенция относно опростената процедура за екстрадиция между държавите-членки на Европейския съюз, съставена на основание член К.3 от Договора за Европейския съюз. Обнародвана в Официален вестник на ЕС №С 78/2 от 30 март 1995 г. с. 128-136.
5. Решение 2008/615/ПВР на Съвета на ЕС от 23.06.2008 г. относно ускоряване на трансграничното сътрудничество в сферата на борбата с тероризма и трансграничната престъпност.
6. Рамково решение 2006/960/ПВР на Съвета на ЕС за опростяване обмена на информация и сведения между правоприлагащите органи на

държавите-членки на Европейския съюз. Обнародвано в Официален вестник на ЕС на 29.12.2006 г., в сила от 18.12.2008 г.

7. Закон за екстрадицията и европейската заповед за арест. Обн. ДВ. бр.46 от 03.06.2005 г.

8. Закон за Министерството на вътрешните работи. Обн., ДВ, бр. 17 от 24.02.2006 г., изм. и доп.

9. Правилник за прилагане на Закона за Министерството на вътрешните работи. Обн., ДВ, бр. 47 от 09.06.2006 г., изм. и доп.

10. Споразумение между правителството на Р България и правителството на Румъния за трансгранично полицейско сътрудничество по наказателно-правни въпроси, подписано на 19.05.2009 г. в гр. Видин.

11. Споразумение между правителството на Р България и правителството на Р Гърция за трансгранично полицейско сътрудничество, подписано на 09.06.2010 г. в гр.София.

Литературни източници

12. Йотов, Д. Шенгенското aquis в борбата срещу организираната престъпност. С., АМВР, 2003.

13. Йотов, Д. Европейският съюз в борбата срещу организираната престъпност. С., АМВР, 2003.

14. Шенгенски наръчник по полицейско сътрудничество - 15732/03 ENFORPOL 119 COMIX 744.

15. Право на Европейския съюз и Шенген, свързано с граничния контрол. Част първа и втора. С., изд. на Главна дирекция „Гранична полиция“ - МВР, С., 2008.

16. Янев, Р., С. Михов, П. Николов. Европейско полицейско сътрудничество в Шенген. С., АМВР, Бюлетин „Полиция“, брой 27, 2010, с. 80-101.

17. Янев, Р., С. Стоянов. Европейско полицейско сътрудничество при осъществяване на трансгранично наблюдение и трансгранично преследване. С., АМВР, Бюлетин „Полиция“, брой 27, 2010, с. 245-272.

18. Михов, С. Трансгранично преследване в Шенгенското пространство. С., сп. Professional, бр.5, 2010, с. 14.

19. Николов, П. Съвместни контактни центрове – форма на полицейско сътрудничество между страните – членки на Конвенцията за прилагане на споразумението от Шенген. С., АМВР, Бюлетин „Полиция“, брой 3, 2013, с. 41-60.

20. Manual on cross-border operations - 10505/2/09, REV 2. Council of the European Union. Brussels, 3 September 2009.